

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

15 februari 1999

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heer Ludo Sannen, mevrouw Kathleen Helsen
en de heren André Van Nieuwkerke, Roland Deswaene en Kris Van Dijck –
betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van leerlingen met leerstoornissen**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer André Van Nieuwkerke**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere,
de heren Erik Matthijs, Freddy Sarens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Roland Deswaene, mevrouw Marleen Vanderpoorten,
mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heer René Swinnen, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh,
de heer André Van Nieuwkerke ;

de heren Pieter Huybrechts, Joris Van Hauthem ;

de heer Kris Van Dijck ;

de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, de heer Paul Deprez, mevrouw
Kathleen Helsen, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche,
mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, André Denys ;

de heren Patrick Hostekint, Michiel Vandenbussche,
Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Zie :

1241 (1998-1999)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

INHOUD

	Blz.
I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER LUDO SANNEN, MEDE-INDIENER	4
A. Commissievergadering van 18 juni 1998	4
B. De werkzaamheden van de werkgroep ‘leerstoornissen’	4
II. TOELICHTING DOOR DE INDIENERS	6
III. ALGEMENE BESPREKING	9
A. Vragen en opmerkingen van de leden	9
B. Standpunt van de Vlaamse regering	9
C. Replik van een lid	11
IV. STEMMING	11
Bijlage 1 Voorstel van resolutie van de heer Ludo Sannen betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van dyslectische leerlingen in het onderwijs (Stuk 1010 (1997-1998) – Nr. 2)	15
Bijlage 2 Verslag van de bespreking in de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid op 18 juni 1998 van het voorstel van resolutie van de heer Ludo Sannen betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van dyslectische leerlingen in het onderwijs	17

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid besprak op 3 februari 1999 de resolutie van de heer Ludo Sannen, mevrouw Kathleen Helsen en de heren André Van Nieuwkerke, Roland Deswaene en Kris Van Dijck betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van leerlingen met leerstoornissen.

De heer Gilbert Vanleenhove, voorzitter, wenst de indieners van het voorstel van resolutie te feliciteren. Zij zijn er volgens hem in geslaagd een tekst op te stellen die door de verscheidene fracties met consensus gedragen wordt. Deze werkwijze is voor de politieke werking van zowel de Commissie als het Vlaams Parlement een positief gegeven.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER LUDO SANNEN, MEDE-INDIENER

Voorafgaandelijk verwijst de heer Ludo Sannen naar de gedachtewisseling van de Commissie over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad inzake inclusief onderwijs (*Parl. St.*, Vl. Parl. 1998-99, nr. 1288/1). Daarbij werd gesteld dat het onderwijs op maat moet worden gemaakt van de leerling en niet omgekeerd. De leerling moet de mogelijkheid hebben dat het genoten onderwijs voldoende remediërend is voor de problemen waarmee men te maken heeft. Het voorliggende voorstel van resolutie staat weliswaar nog ver af van inclusief onderwijs, maar is alvast een eerste stap naar onderwijs op maat van de leerling. Vervolgens schetst hij de voorgeschiedenis van het voorstel van resolutie.

A. Commissievergadering van 18 juni 1998

De heer Ludo Sannen verhaalt dat de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid reeds op 18 juni 1998 zijn voorstel van resolutie betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van dyslectische leerlingen in het onderwijs besprak (zie bijlagen).

Zijn resolutie was een gevolg van een schriftelijke vraag van 12 september 1997 over het onderwijsbeleid en dyslexie (*Vr. en Antw.* Vl. Parl. 1997-98, 30 oktober 1997 (*Vr. nr. 276 SANNEN*)). Het antwoord van de minister stelde o.m. dat alhoewel het probleem van dyslexie hem voldoende bekend was

en hieraan aandacht werd besteed via de zorgverbredingsproblematiek, hij en zijn departement open stonden om kennis te nemen van de bijzondere problemen waarmee deze groep te maken zouden hebben. Met het voorstel van resolutie betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van dyslectische leerlingen in het onderwijs ging de heer Sannen in op deze uitnodiging.

De spreker vervolgt dat hij zich in die resolutie baseerde op het decreet basisonderwijs waarin vermeld staat dat de overheid er moet voor zorgen dat zoveel mogelijk kinderen binnen het gewone onderwijs hun onderwijsloopbaan moeten kunnen vervullen. Dit geldt dus ook voor kinderen met leerstoornissen zoals dyslexie. Dat leerprobleem kan immers door enige aanpassingen het best in het gewone basisonderwijs worden aangepakt. Deze resolutie beperkte zich tot dyslexie, niet omdat dit het enige leerprobleem zou zijn, maar omdat hij er van uitging dat dit een duidelijke voorbeeldfunctie had en een ruimer debat zou mogelijk maken. Vermits deze resolutie werd uitgebreid tot het voorliggende voorstel van resolutie, zal hij de eerste intrekken.

De voorliggende resolutie is, aldus de heer Ludo Sannen, een gevolg van het voorstel dat in de commissievergadering van 18 juni 1998 werd geformuleerd om via een werkgroep een nieuwe resolutietekst voor te bereiden. De voorzitter stelde in deze Commissievergadering het volgende: “Men moet tot een tekst komen die zo ruim mogelijk gedragen wordt. De uitgangspunten van de resolutie worden door de Commissie gedragen, maar de Commissie zou mee de verantwoordelijkheid kunnen dragen van een nieuwe tekst om niet te vrijblijvend een besluit te nemen, maar mee te zoeken naar de implementatie ervan. Het kabinet van de minister is bereid om aan de voorbereiding daarvan mee te werken en ook de administratie zal gevraagd worden.”.

B. De werkzaamheden van de werkgroep ‘leerstoornissen’

1. Gedachtewisseling van de werkgroep van 2 oktober 1998

De heer Ludo Sannen vermeldt dat de werkgroep ‘leerstoornissen’ op 2 oktober 1998 in het Vlaams Parlement een gedachtewisseling organiseerde met personen en organisaties die met deze problematiek te maken hebben: wetenschappers, ouders, le-

raren, PMS-begeleiders, deskundigen en andere betrokkenen uit de onderwijswereld.

De uitnodigingen gingen naar :

- Pedagogisch Instituut K.U. Leuven ;
- neurolinguïstiek UIA ;
- Hogeschool Gent ;
- begeleidingsdienst voor de vrije PMS-centra ;
- PMS-centrum voor buitengewoon onderwijs te Hasselt ;
- Vormingscentrum voor de PMS-centra ARGO ;
- sector buitengewoon onderwijs ARGO ;
- oudervereniging Sprankel ;
- werkgroep remedial teachers ;
- Centrum Orthopedagogische Behandeling ;
- Eureka Kessel-Lo (Leuven).

2. *Bespreking van de bevindingen van de gedachtewisseling op 7 oktober 1998*

De werkgroep constateerde, aldus de heer Ludo Sannen, uit de gedachtewisseling dat men het opzet van de Commissie onderschreef om via een resolutie aanbevelingen te geven aan de minister van onderwijs die op basis hiervan richtlijnen zou geven aan het onderwijsveld.

De volgende elementen werden uitdrukkelijk tijdens de gedachtewisseling naar voor gebracht :

- er werd een duidelijke omschrijving gegeven van dyslexie ;
- de attestering roept bedenkingen op ;
- er werden tal van aanbevelingen gegeven m.b.t. de screening en de lerarenopleiding ;
- er werden pedagogische aanbevelingen gegeven voor het terrein zelf.

Bovendien besloot de werkgroep uit de gedachtewisseling dat het in ieder geval duidelijk moet zijn dat men in het onderwijs de plicht heeft additionele hulp te geven. Daarbij refereerde men naar de taakleerkrachten, initiatieven van de scholen zelf,

ondersteuning vanuit de PMS-centra en de ervaringen met het GON-project.

Uit de gedachtewisseling viel tevens te onthouden dat men dyslexie moet kaderen in een algemene visie op de problematiek van leerstoornissen en -problemen. Er werd verwezen naar het advies van de VLOR inzake inclusief onderwijs. De visie van dit advies komt erop neer dat men jongeren zo min mogelijk in het buitengewoon onderwijs laat terecht komen, zonder de ervaring van dit onderwijs overboord te gooien. Het buitengewoon onderwijs moet de uitzondering blijven.

Er ontstond daarop een debat binnen de werkgroep over het belang en de noodzaak van een attestering. In het kader van inclusief onderwijs stapte men immers volledig af van de medische invalshoek en geeft men een totaal nieuwe kijk op een leerstoornis als dyslexie. Men stelde vast dat niemand in de gedachtewisseling het attest heeft verworpen, maar dat men het wel moeilijk heeft met het begrip 'attest' omdat dit een statische invulling laat veronderstellen. De vorm van attestering mag niet zomaar teruggrijpen naar de medische invalshoek. Een attestering mag in ieder geval geen doktersbriefje zijn. De manier waarop men het formuleert is in ieder geval belangrijk.

De gedachtewisseling heeft in dit kader ook het communicatief aspect benadrukt. Een attest moet een eerder beschrijvende invulling krijgen en worden aangevuld met een handelingsplan. Dat is een veel dynamischer opzet en vormt de basis waarmee men specifieke oplossingen kan afdwingen. Ook de PMS-sector beaamt dat de ouder communicatief sterker moet worden als men met hen over het leerprobleem van hun kind praat. De ouders moeten zich meer betrokken voelen. Zij zouden over een document moeten beschikken waarin aan de hand van een diagnose de problematiek wordt geschetst en waaraan dan een handelingsplan wordt gekoppeld. Een zgn. attest moet een document zijn dat niet zozeer het probleem schetst, maar wel de activiteitsmogelijkheden en hulpmiddelen e.d. zou bevatten. De PMS-centra zouden een dergelijk handelingsplan moeten opstellen. Daarmee zouden de ouders dan naar de school kunnen stappen. De school kan dan zelf zien hoe men hier kan op ingaan.

De heer Ludo Sannen benadrukt dat de werkgroep ook aandacht had voor de problemen die in dit kader ontstaan bij de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs. In het secundair onderwijs is er te weinig of geen aandacht voor kinderen met leerstoornissen. Dit komt omdat men te weinig

vanuit de positie van de ouders en de leerlingen denkt, maar eerder vanuit deze van de instellingen. Vandaar dat de zorgverbreding ook in het secundair onderwijs een plaats moet krijgen. In het basisonderwijs worden deze leerlingen vooral opgevangen door de taakleerkrachten, maar deze zijn onbestaande in het secundair onderwijs.

Uit de gedachtewisseling is volgens de werkgroep ook gebleken dat men de problematiek best uitbreidt naar andere leerstoornissen. Belangrijk in deze verruiming is dat men het probleem correct kan omschrijven. Naast de omschrijving van het probleem blijft een handelingsplan noodzakelijk. Dit laatste kan immers ook voor andere leerstoornissen worden opgesteld en zou als dusdanig in de resolutie moeten worden opgenomen.

De werkgroep stelde dat een wildgroei van specialisten moet vermeden worden. De jongeren dreigen anders buiten het onderwijs terecht te komen, wat uitdrukkelijk vermeden dient te worden. Enkel binnen het onderwijs vindt men immers de aanknopingspunten terug om onderwijsspecifieke maatregelen te treffen. Vandaar de scharnierfunctie van het PMS in de kwaliteit en intensiteit van de behandeling. Deze moet multidisciplinair gebeuren. Het PMS heeft als taak multidisciplinair na te gaan om wat voor soort leerstoornis het gaat. Op de tweede plaats moet het PMS nagaan wat de school kan doen. Nadien kan men eigenlijk pas komen tot een diagnose en formele bevestiging. De uiteindelijke doelstelling is kinderen met leerstoornissen in het gewone onderwijs te houden door een screening, de opzet van een behandelingsplan en het maken van een aantal afspraken. Deze drie elementen moeten hanteerbaar zijn voor de scholen en de ouders.

3. *Vergaderingen van 10 en 17 november 1998 : het opstellen en bespreken van het nieuwe voorstel van resolutie betreffende leerstoornissen*

Het voorstel van resolutie van de heer Ludo Sannen werd op basis van de voorgaande vergaderingen aangepast. De belangrijkste aanpassingen betreffen :

- een aanpassing en aanvulling van de toelichting ;
- de vraag naar onderzoek om een aangepast instrumentarium op te stellen ;
- de inbreng van het GON-project ;
- de rol van de PMS-centra (CLB's) ;

– de resolutie wordt verruimd tot alle leerstoornissen.

Bij de bespreking van het aangepaste voorstel van resolutie werd er duidelijk gesteld dat deze niet te vrijblijvend mag zijn. De resolutie moet tevens die elementen bevatten die in het beleid een invulling moeten krijgen. Hoe deze worden ingevuld moet men overlaten aan de regering die dat op zijn beurt kan doen op basis van onderzoek.

Daarop werd een nieuwe resolutietekst ingediend. Dit nieuwe voorstel van resolutie werd ingediend en is het onderwerp van bespreking in deze commissie.

De heer Ludo Sannen dankt tot slot de leden van de werkgroep voor de opbouwende samenwerking in de werkgroep. Duidelijk is dat iedereen vanuit dezelfde bekommernis, namelijk kwalitatief onderwijs voor iedereen en met gelijke kansen voor iedereen, heeft meegewerkt aan de totstandkoming van deze resolutie. Hij wil tevens de vertegenwoordiger van de administratie, de heer Theo Mardulier, en deze van het kabinet onderwijs, de heer Gilbert Lambregt, expliciet bedanken voor hun bijdrage aan de werkgroep.

II. TOELICHTING DOOR DE INDIENERS

1. *door de heer Ludo Sannen*

De heer Ludo Sannen verklaart dat de resolutie ervan uitgaat dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren kwaliteitsvol onderwijs moeten kunnen volgen in het gewoon onderwijs. Dit vraagt een flexibele school- en klasorganisatie, deskundige ondersteuning waar nodig en een begeleidingsplan voor elke leerling met leerproblemen of -stoornissen.

Ruim 1 op 5 leerlingen in het basisonderwijs heeft volgens zijn leerkracht met leer- of ontwikkelingsproblemen te kampen. Er zijn gekende leerstoornissen die vrij frequent voorkomen bij leerlingen in het gewoon onderwijs en waarvan de impact vaak niet of verkeerd wordt ingeschat. In een gemiddelde schoolpopulatie komt bij 4 à 5 % van de leerlingen dyslexie en/of dysorthografie voor, bij 3 % non-verbaal learning disability en bij 4 à 5 % Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD). Hieruit blijkt dat elke leerkracht kan geconfronteerd worden met een leerling die een leerstoornis heeft. In het voorstel van resolutie wordt daarom veel aandacht gevraagd voor de opleiding en navorming van de leerkrachten. Zij moeten niet alleen kunnen detecteren maar ook een zekere

deskundigheid hebben om er mee om te gaan. Het volgen van een erkende navorming en de implementatie ervan in de onderwijspraktijk moet worden gestimuleerd. De resolutie suggereert daarom dat aan leerkrachten, die een navormingsprogramma hebben afgewerkt dat hen competent maakt in het begeleiden van leerlingen met een specifieke leerstoornis, een verhoogde weddeanciënniteit zou kunnen worden toegekend.

De spreker stelt dat er zowel in het basis- als in het secundair onderwijs een gepaste begeleiding voor leerlingen met leerstoornissen nodig is. Voor wat het basisonderwijs betreft is de aanpassing van de reglementering voor het Geïntegreerd onderwijs, GON, een te volgen weg. Ook de leerlingen in het gewoon onderwijs met leerstoornissen waarbij er geen indicaties zijn voor een verwijzing naar het buitengewoon onderwijs, moeten via het GON kunnen worden geholpen. Dit betekent dat de voorwaarde binnen de GON-reglementering, nl. dat leerlingen met een attest type 8 minstens 9 maanden buitengewoon onderwijs moeten gevolgd hebben, opgeheven wordt. Het GON biedt de mogelijkheid tot samenwerking tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs zodat de expertise, die in het buitengewoon onderwijs beschikbaar is, maximaal wordt benut. Vooral voor het secundair onderwijs en waar nodig ook voor het lager onderwijs, is de samenwerking tussen het gewoon onderwijs en de externe ambulante hulpverlening, die zich gespecialiseerd heeft in de begeleiding van leerstoornissen, een reële mogelijkheid om vanuit het gewoon onderwijs een deskundig leeraanbod te kunnen verzekeren.

De CLB's, huidig PMS, beschikken, aldus de heer Sannen, over de mogelijkheden om bij een vermoeden van een leerstoornis een multidisciplinair onderzoek uit te voeren. Indien een CLB externe gespecialiseerde hulp wil inroepen, biedt het nieuwe decreet voor de CLB's daartoe de mogelijkheid. Een CLB is een neutrale dienst die kort bij de scholen staat, laagdrempelig en gratis is. Daarom is het CLB zeer goed geplaatst om zorgverbredingsinitiatieven mee vorm te geven en te implementeren en is zij de aangewezen instantie om een coördinatiefunctie op te nemen in het opvangen en deskundig begeleiden van leerlingen met leerstoornissen.

De spreker licht toe dat het voor de leerling en de ouder belangrijk is dat leerstoornissen benoemd of omschreven worden. Ouders en leerling weten dan dat er een stoornis is. Er kan aan gewerkt worden en de vaardigheid kan verbeteren, ook al kan het probleem van de stoornis niet helemaal opgelost worden. Men moet er mee leren omgaan. De uit-

spraak kan een einde maken aan een fase van verwijten, schuldgevoelens, enzomeer. Daarom is een 'gemotiveerd verslag' met een handelingsplan, dat aan de leerling en/of ouder wordt ter beschikking gesteld, belangrijk. Een dergelijk verslag gaat veel verder dan een gemotiveerde vaststelling van de leerstoornis na een multidisciplinair diagnostisch onderzoek. Er moet ook gekeken worden naar de gevolgen voor deze leerling en het moet voorstellen tot hulp bevatten. Het CLB is het best geplaatst om dit 'verslag' te maken.

De heer Ludo Sannen besluit dat de minister door de goedkeuring van deze resolutie ertoe wordt aangezet om daadwerkelijk initiatieven te nemen opdat kinderen met leerstoornissen, zoals dyslexie, de nodige aandacht en begeleiding krijgen in het gewone onderwijs. De minister zal er de nodige middelen en omkadering voor moeten creëren, opdat de verantwoordelijken voor de lerarenopleiding, de begeleiders van de CLB's, de leraren en directies van het basis- en secundair onderwijs de doelstelling van deze resolutie kunnen omzetten in de praktijk.

2. door mevrouw Kathleen Helsen

Mevrouw *Kathleen Helsen* beaamt de constructieve samenwerking die er tussen de verscheidene fracties was tijdens de werkzaamheden van de werkgroep. Zij uit tevens haar tevredenheid over de inhoud van het voorstel van resolutie. Vervolgens legt zij namens de CVP-fractie enkele klemtonen die haar fractie belangrijk vindt.

Op de eerste plaats uit zij haar genoegen over de verruiming van het voorstel van resolutie naar alle leerlingen met leerstoornissen toe. De oorspronkelijke resolutie was immers enkel toegespitst op dyslectische leerlingen. Zij onderschrijft daarbij de visie van de resolutie dat elk kind gelijke kansen krijgt in het onderwijs. Deze gelijke kansen houden in dat men een aangepast onderwijs voorziet dat op maat van het kind moet worden verstrekt.

Een tweede klemtoon wenst mevrouw Kathleen Helsen te leggen op het belang van de leerkracht als deskundige en als persoonlijkheid in zowel het basis- als secundair onderwijs. In de ganse discussie over de aanpak van leerstoornissen wordt telkens herhaald dat de effecten van een dysfunctie in belangrijke mate bepaald worden door de omgeving van en de wijze waarop men met deze kinderen omgaat. De leerkracht heeft dus een belangrijke functie ten aanzien van een leerling met een leerstoornis. De vorming en opleiding van de leerkrachten verdient volgens haar daarom bijzondere aandacht.

Een eerste vereiste is dat de leerkrachten via hun initiële opleiding kunnen beschikken over een basiskennis van de leerstoornissen. Deze vereiste wordt in de resolutie vermeld. Een tweede vereiste betreft de navorming van de leerkrachten. Scholen hebben zelf de mogelijkheid om deze navormingsmogelijkheden te organiseren. In dit kader wenst zij een onderscheid te maken tussen zogenaamde kort- en langlopende opleidingen. Het is in het belang van de kwaliteit van het onderwijs m.b.t. de aanpak van de leerstoornissen belangrijk dat leerkrachten ruime kansen krijgen om voortgezette opleidingen te volgen die niet louter vrijblijvend zijn. Enkel in dit soort opleidingen bestaat de kans om de theoretische kennis werkelijk te toetsen aan de praktijk. Zij pleit ervoor om deze mogelijkheden ruim aan te bieden en bij de leerkrachten te stimuleren. Het is in dit kader belangrijk dat deze leerkrachten bevestigd worden in hun inzet en hen concreet te ondersteunen. In die zin zijn in de resolutie het GON-project en de inschakeling van externe ambulante hulpverleningscentra opgenomen. Deze twee elementen vormen immers concrete mogelijkheden die de leerkracht zowel in het basis- als het secundair onderwijs effectief kan benutten.

Hierop aansluitend legt mevrouw Kathleen Helsen een derde klemtoon op de aanbeveling van de resolutie om een eventuele verruiming van de GON-reglementering te onderzoeken en de samenwerking met externe ambulante hulpverleningscentra intensiever te laten verlopen.

Een vierde en laatste klemtoon is voor de spreker de nadruk die de resolutie legt op de duidelijke communicatie met ouders en leerlingen. In de resolutie wordt daartoe het gemotiveerd verslag als instrument opgenomen. De CLB's zijn de instanties om deze verslagen op te stellen. Het is daarbij van enorm belang dat de ouders en leerling dit zelf mee ondersteunen.

3. door de heer Roland Deswaene

De heer *Roland Deswaene* stelt dat de VLD-fractie vanaf het begin constructief heeft meegewerkt aan de opmaak van deze resolutie. Het vestigt de aandacht op een belangrijk hiaat in de onderwijsvoorzieningen. Het initieel voorstel werd door de werkgroep verfijnd tot wat voorligt. Hij hoopt dat er in ieder geval snel werk zal worden gemaakt van passende oplossingen voor leerlingen met leerstoornissen.

Zijn fractie wenst te benadrukken dat de resolutie niet alleen de basiscompetenties van de leerkracht wil vergroten via de initiële opleiding, maar ook via

nascholing. Leerkrachten die reeds in het onderwijs staan kunnen zich via deze weg snel bijscholen. De VLD-fractie is tevens verheugd dat ook het secundair onderwijs betrokken wordt en dat de resolutie een verruiming naar alle leerlingen met leerstoornissen voorziet.

4. door de heer André Van Nieuwkerke

De heer *André Van Nieuwkerke* bevestigt de constructieve samenwerking tijdens de voorbereiding van deze resolutie. Hij wenst namens zijn fractie een aantal items van de resolutie te benadrukken.

Op de eerste plaats vindt ook hij belangrijk dat het voorstel van resolutie zich niet beperkt tot het dyslectisch leerprobleem. De verruiming houdt in dat er geen discriminatie kan zijn ten aanzien van het onderwijsveld. Een tweede element dat de spreker wil aanhalen is de aanbeveling van de resolutie om meer wetenschappelijk onderzoek te doen. Het doel hiervan moet zijn de definiëring van wat leerstoornissen zijn, te verfijnen en het begrippenkader beter te omschrijven.

Een derde punt dat de spreker wil beklemtonen betreft de attestering. In de resolutie werd geopteerd voor een uitgebreid onderzoek door de CLB's. De CLB's hebben hier een belangrijke rol te spelen omdat de betrokkene wanneer de CLB's niet optreden én de school de leerproblemen niet erkent, dikwijls in het commercieel circuit verzeilt. Het onderwijs zelf moet zijn verantwoordelijkheid nemen. De mensen, de know how en de infrastructuur zijn daartoe reeds ter beschikking. Deze opzet brengt de heer *André Van Nieuwkerke* tot de samenwerking tussen buitengewoon en gewoon onderwijs. De CLB's zouden in samenspraak met het buitengewoon onderwijs projectmatig moeten samenwerken om de deskundigheid die hier aanwezig is over leerstoornissen, effectief te gebruiken.

De spreker waarschuwt er vervolgens voor dat de aanbeveling omtrent vorming en opleiding van leerkrachten een keerzijde kan hebben. Het onderwijs wordt overbevraagd waardoor er van de leerkrachten zelf te veel verwacht wordt. Een aantal van die zaken worden dan via de opleiding mee ingebracht. Dit kan ertoe leiden dat belangrijke waarden zoals affectiviteit, creativiteit en spontaneïteit daardoor bij de beginnende leerkracht verdrongen worden. Hij hoopt dat de lerarenopleiding harmonisch ingevuld blijft.

Tot slot verwijst de heer *André Van Nieuwkerke* naar het inclusief onderwijs. De filosofie van het inclusief onderwijs zit duidelijk vervat in de resolutie.

De resolutie omtrent de leerstoornissen geeft een goede aanzet voor een juist begrip van inclusief onderwijs omdat het een aantal oplossingen aanbiedt die in de praktijk kunnen worden toegepast.

III. ALGEMENE BESPREKING

A. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Pieter Huybrechts* stelt dat hij via de werkgroep met genoeg heeft kunnen meewerken aan de tekst van het voorstel van resolutie. De houding van de SP- en Agalev-fractie hebben volgens de spreker echter belet dat de Vlaams Blokfractie de resolutie mee kon ondertekenen. Dit belet volgens hem niet dat de Vlaams Blokfractie de resolutie mee zal goedkeuren omdat de resolutie tegemoet komt aan de reële noden van leerlingen met leerstoornissen.

De heer *René Swinnen* looft de intenties van de resolutie met betrekking tot de remediëring van de leerstoornissen. In dit kader stelt de resolutie dat een optimale samenwerking tussen onderwijs en de externe ambulante hulpverleningsdiensten die zich gespecialiseerd hebben in de begeleiding van leerstoornissen, zoals revalidatiecentra, bewerkstelligd zou moeten worden. Hij vreest evenwel dat deze goede intenties zullen stranden op de bestaande of nog niet bestaande structuren op het terrein. Hij verwijst hierbij naar eigen ervaringen. Revalidatiecentra zijn bijvoorbeeld zeer onregelmatig verspreid. Dat is een gevolg van een moratorium op de revalidatiecentra. Dit heeft bovendien als gevolg dat de wachttijden bij deze centra kunnen oplopen tot één jaar. De goede intenties vanuit onderwijs ten spijt, kan men vanuit de reële praktijk dus niet remediëren. De heer René Swinnen vraagt aan de minister op de eerste plaats een opheffing van het moratorium op de revalidatiecentra en ten tweede hoe er tussen de CLB's en de revalidatiecentra contracten kunnen worden afgesloten.

B. Standpunt van de Vlaamse regering

De heer *Eddy Baldewijns*, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, verklaart dat de Vlaamse regering een positieve houding aanneemt ten opzichte van het voorstel van resolutie mits men rekening wil houden met de volgende bemerkingen.

In uitvoering van de bepalingen opgenomen in de hoofdstukken II en III van het decreet van 16 april 1996 betreffende de lerarenopleiding en de nascholing werd de besluitvorming over de beroepsprofielen en de basiscompetenties voor de verschillende leraarstypes recent afgerond. Bij het bepalen van de vaardigheden, kennis en attitudes die men van de beginnende en ervaren leraar mag verwachten en die opgenomen werden in de basiscompetenties en het beroepsprofiel wordt expliciet rekening gehouden met aspecten die verband houden met het buitengewoon onderwijs en de zorgverbreding. Er is voor geopteerd om ook in de initiële lerarenopleiding startcompetenties op te nemen die de beginnende leraar in staat moeten stellen zonder voortgezette opleiding van start te gaan in het buitengewoon onderwijs maar ook de nodige vaardigheden te verwerven om in het gewoon onderwijs om te kunnen gaan met leerlingen met speciale onderwijsbehoeften waaronder leerlingen met leerstoornissen. Verdere professionalisering in de aanpak van leerlingen met specifieke opvoedings- en onderwijsbehoeften kan volgens de minister in de voortgezette lerarenopleiding buitengewoon onderwijs en de nascholing. Een basis zal worden gelegd in de initiële opleiding. Voor elk leraarstype wordt aangenomen dat men in staat is via differentiatie een optimale zorgbreedte te realiseren en een leeromgeving te creëren die tegemoet komt aan de noden en behoeften van elke individuele leerling. Dit veronderstelt dat de leraar leert zicht te krijgen op de beginsituatie van de leerling, hoe het leren verloopt en hoe hij dit proces positief kan beïnvloeden. Voor leerlingen met speciale opvoedings- en onderwijsbehoeften in het gewoon onderwijs is het nodig dat de leraar kennis heeft van het concept en het proces van handelingsplanning en dat hij een handelingsplan kan hanteren in samenwerking en overleg met het multidisciplinair team. De leraar moet bovendien noties hebben van orthopedagogisch en orthodidactisch handelen en van specifieke organisatievormen uit het buitengewoon onderwijs. De lerarenopleiders zullen zich bij het bepalen van het opleidingsprogramma moeten baseren op de basiscompetenties maar zijn verder autonoom in de wijze waarop er een concrete invulling aan wordt gegeven. Tezelfdertijd vormen de basiscompetenties de toetsstenen bij de doorlichting van de lerarenopleiding. Deze elementen bieden mogelijkheden en garanties om de aandacht voor leerstoornissen en de deskundige aanpak ervan binnen de initiële lerarenopleiding te verscherpen en dit vanuit de overheid te bewaken.

De minister verklaart vervolgens dat de detectie van en het omgaan met leerstoornissen reeds als prioritair nascholings thema van de overheid voor

1999 werd opgenomen. Momenteel loopt de procedure waarbij de voorstellen van de aanbodverstrekkers worden ingewacht zodat tegen het einde van het lopende schooljaar een definitieve toewijzing kan gebeuren. Daarnaast bestaan er mogelijkheden voor de ondersteuningscentra van de ouderverenigingen om jaarlijks aanvragen in te dienen bij de overheid inzake vormingsprojecten voor ouders. Hoewel de ondersteuningscentra vrij zijn in het bepalen van de thema's, kan eventueel aandacht besteed worden aan de problematiek van leerstoornissen en de rol van de ouders ten aanzien van het onderwijs.

Het zich verder professionaliseren via het volgen van nascholing is volgens de minister inherent aan het leraar-zijn. Daarom werden de middelen voor nascholing de laatste jaren en ook nog de komende jaren uitgebreid en rechtstreeks aan scholen toegekend. Dit laat het schoolteam toe een eigen nascholingsplan uit te werken dat past binnen de eigen beleidsprioriteiten van de school. Hij stelt dat van deze maatregelen meer heil wordt verwacht ten aanzien van de sensibilisering tot het volgen van nascholing en de implementatie ervan in de onderwijspraktijk, dan het toekennen van weddevoordelen aan individuele personeelsleden binnen een team. Het volgen van nascholing door één of enkele teamleden houdt volgens de minister geen garantie in voor blijvende veranderingen op het vlak van het functioneren op klas- en schoolniveau. Het draagvlak moet gevormd worden door het ganse team. Bovendien is een eventuele differentiatie van de bezoldiging van leraars een complex en delicaat probleem. De verschillende aspecten ervan, zoals opleiding, nascholing, soort onderwijs en moeilijkheidsgraad van de opgave van de leraar, teamwork, prestaties en evaluatie, moeten nog grondig onderzocht en bediscussieerd worden.

In verband met de opvang- en begeleidingsmogelijkheden binnen de gewone school stelt de minister dat men in eerste instantie optimaal gebruik moet maken van reeds bestaande mogelijkheden. Vooreerst is het van belang dat binnen de school een cultuur ontstaat waarbij signalen van leerlingen onderkend worden en samen met de ouders en de jongere zowel binnen de school als in overleg de begeleidingsstructuren worden geanalyseerd. In het geval van leerstoornissen moet niet worden uitgesloten dat in het kader van een oriënteringsonderzoek door het CLB, in samenspraak met het schoolteam, de betrokken leerkracht in het bijzonder, en de ouders een plan van aanpak wordt uitgewerkt. Deze benadering geeft scholen en leerkrachten ook de nodige middelen in handen om

vormen van individualisering te verantwoorden, zoals differentiatie in doelstellingen, aangepaste vormen van evaluatie en toetsing, het gebruik van specifieke hulpmiddelen, en zonder dat hierdoor de kwalificatie van de betrokken leerling in het gedrang hoeft te komen. De klassenraad kan autonoom beslissen of en op welke wijze de leerlingen worden geëvalueerd. In dit verband kan de procedure die momenteel kan worden toegepast voor het bekomen van de erkenning van gelijkwaardige studies binnen het geïntegreerd onderwijs en die in een omzendbrief is vastgelegd, onderzocht worden op haar toepasbaarheid voor bepaalde leerlingen met specifieke leerstoornissen.

De minister vervolgt dat zowel in het kader van de reguliere middelen, nl. de lestijdenpakketten, als met specifieke programma's zoals het onderwijsvoorrangs- en zorgverbredingsbeleid, scholen kanssen worden geboden om, gebruik makend van hun autonomie en met ondersteuning vanuit het CLB en de begeleiding, specifieke hulpverleningsvormen en -structuren op te zetten. Hiermee wil de minister het belang beklemtonen van het zoeken naar oplossingen binnen de bestaande schoolcontext, eerder dan via de doorverwijzing naar of integratie van onderwijsexterne hulpverleningsdiensten.

Verder is volgens de minister de zorg voor een goede informatiedoorstroming tussen de onderwijsniveaus en onderwijsvormen van groot belang. Vaak werden problemen reeds onderkend op het niveau van het basisonderwijs en werd een specifieke aanpak uitgewerkt. Het is de taak van directie, leerkrachten en PMS-medewerkers om samen met de ouders zorg te dragen voor de continuering ervan bij overgangen van niveau of onderwijsvorm.

Ten slotte plaatst de minister de suggestie met betrekking tot de uitbreiding of vernieuwing van het geïntegreerd onderwijs tegen de achtergrond van het inclusief onderwijs. Binnen deze visie ligt de klemtoon vooral op aanpassingen binnen de school om beter tegemoet te kunnen komen aan de diversiteit tussen de leerlingen door het aanpassen van structuren, onderwijsbenaderingen, groeperingsvormen, zodat voor zoveel mogelijk leerlingen kwaliteitsvol onderwijs kan worden aangeboden. Dit is een andere benaderingswijze dan deze waarbij extra hulp wordt ingezet om een individuele leerling met een specifiek leerprobleem, voor zover dit al kan worden gediagnosticeerd, aan te passen aan de eisen van het onderwijs dat hij volgt. Waar sprake is van problemen van blijvende aard is dit wellicht nooit haalbaar.

Met betrekking tot de vraag naar meer wetenschappelijk onderzoek, verduidelijkt de minister dat er binnen het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek reeds verschillende onderzoeksprojecten met betrekking tot de thematiek van leerlingen met leerproblemen en de aanpak binnen het onderwijs werden uitgevoerd. De onderzoeken naar het diagnosticerend en remediërend vermogen van lagere scholen, naar het gebruik van leerlingvolgsystemen, naar de bijdrage van orthopedagogische en orthodidactische principes en methoden uit het buitengewoon onderwijs aan de zorgverbreding van het gewoon onderwijs zijn hiervan enkele voorbeelden.

De minister stelt dat hij reeds wees op de mogelijkheden die binnen de bestaande structuren aanwezig zijn om te komen tot een gemotiveerd verslag met een analyse van de probleemsituatie en werkbare oplossingen die toepasbaar zijn in de klas en de school. Hierbij wenst hij de verantwoordelijkheid van alle betrokkenen nogmaals te onderstrepen. Etikettering is niet wenselijk omwille van het stigmatiserende karakter voor de betrokken leerling en de kans op ermee samenhangende negatieve verwachtingspatronen. Er kunnen tegengestelde effecten optreden waarbij leerkrachten zich ondeskundig gaan beschouwen met betrekking tot het vastgestelde probleem en hulp alleen verwachten van specialisten die het probleem van hen zullen overnemen.

Tot slot wil de minister de leden van de voorbereidende werkgroep feliciteren met het voorstel van resolutie en de medewerkers van de administratie danken voor de ondersteuning.

C. Replik van een lid

De heer *Ludo Sannen* beaamt ten aanzien van de minister dat het decretale kader wel aanwezig is om een aantal zaken uit de resolutie te verwezenlijken, maar werpt op dat de implementatie ervan nog veraf is. Ondanks de mogelijkheden is de toepassing ervan in het onderwijsveld nog sterk afwezig. Het blijft een opdracht van de overheid om de toepassing te concretiseren en de sector daartoe te sensibiliseren.

Met betrekking tot de opmerkingen inzake attestering wenst hij erop te wijzen dat de ouderverenigingen in ieder geval pleiten voor een diagnostische vaststelling. Het element van stigmatisering is daaraan duidelijk ondergeschikt en wordt niet meer als een probleem ervaren.

Hij beaamt tot slot dat er voortgezette opleidingen zijn, maar merkt op dat deze opleidingen voor het buitengewoon onderwijs niet identiek mogen zijn aan deze die specifiek ingaan op de leerproblemen en -stoornissen in het gewone onderwijs.

IV. STEMMING

Het voorstel van resolutie betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van leerlingen met leerstoornissen wordt unaniem aangenomen met 10 stemmen.

De verslaggever,

André
VAN NIEUWKERKE

De voorzitter,

Gilbert
VANLEENHOVE

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Voorstel van resolutie van de heer Ludo Sannen betreffende de erkenning,
de integratie en begeleiding van dyslectische leerlingen in het onderwijs
(Stuk 1010 (1997-1998) – Nr. 2.

De tekst van het voorstel van resolutie vervangen door wat volgt :

"Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat dyslexie een specifieke handicap is en dyslectici niet op grond van hun intelligentie leermoeilijkheden ondervinden, problemen die voor een deel in het gewoon onderwijs overbrugbaar zijn door een planmatige en intensieve, deskundige schoolse en eventueel buitenschoolse hulp, ondersteuning en begeleiding ;

- vraagt aan de Vlaamse regering om artikel 8 van het decreet basisonderwijs : "Het gewoon basisonderwijs (...) moet door blijvende aandacht en verbreding van de zorg zoveel mogelijk leerlingen blijvend begeleiden" concreet in te vullen door :

1° in het onderwijs dyslexie officieel te erkennen als handicap zodat ook de typische leerproblemen die daaruit voortvloeien, erkenning krijgen. Dat kan via de erkenning van een multidisciplinair diagnostisch attest. Een dergelijk attest geeft dan recht op gepaste maatregelen en hulpmiddelen en op een andere wijze van examineren en quoteren gedurende de hele onderwijsloopbaan ;

2° algemene bekendheid te geven aan dyslexie ;

3° dyslexie en de deskundige aanpak ervan als thema op te nemen in de initiële opleiding van het onderwijzend personeel op alle onderwijsniveaus. De rol van alle leerkrachten - en niet alleen van de onderwijzers eerste leerjaar en van leerkrachten die een nieuwe (tweede of derde) taal aanleren - is cruciaal voor het slagen van de schoolloopbaan van dyslectici. We vragen ook specifieke bijscholing te voorzien voor leerkrachten die de zorg voor deze leerlingen in de scholen coördineren en behartigen ;

4° ervoor te zorgen dat er vanaf het eerste leerjaar, op het einde van het eerste trimester, een algemene en correcte screening gebeurt van lees- en spellingsvaardigheden. Wie symptomen van dyslexie vertoont, vraagt om andere zorgverbredingsinitiatieven (individueel en op klasniveau) dan wie een achterstand heeft door een gebrek aan begaafdheid of door kansarmoede ;

5° het mogelijk te maken dat er voor kinderen met specifieke leerproblemen reeds in het eer-

ste leerjaar een handelingsplan wordt opgesteld. Na het signaleren van het probleem, wordt een analyse gemaakt door het PMS samen met de klas- en taakleerkracht. Op basis hiervan wordt een handelingsplan opgesteld en uitgevoerd. Deze procedure moet ingebed worden in een veralgemeend gebruiksvriendelijk leerlingvolgsysteem, ook in het secundair onderwijs ;

6° aan dyslectici het recht toe te kennen om geëxamineerd te worden op een wijze die aangepast is aan hun individuele problematiek. In samenspraak met de dyslecticicus kunnen onder andere de volgende aanpassingen overwogen worden : meer tijd krijgen, een gedeelte mondeling afleggen, afzonderlijk beoordeeld worden op spelling en inhoud, grotere examenspreiding. Op die manier wordt een onderscheid gemaakt tussen de intrinsieke begaafdheid van dyslectici en hun specifieke leerstoornis en worden hun capaciteiten niet gehypothecerd door die ene handicap. "

VERANTWOORDING

Enkele beperkte aanpassingen aan de formulering, die duidelijker en concreter zijn, maar niet tornen aan de inhoud en de bedoeling van de oorspronkelijke tekst.

Ludo SANNEN

BIJLAGE 2

Verslag van de bespreking in de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
op 18 juni 1998 van het voorstel van resolutie van de heer Ludo Sannen betreffende
de erkenning, de integratie en begeleiding van dyslectische leerlingen in het onderwijs

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid besprak op 18 juni 1998 het voorstel van resolutie van de heer Ludo Sannen betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van dyslectische leerlingen in het onderwijs. De indiener amendeerde nog voor deze bespreking de tekst van het voorstel van resolutie om de formulering duidelijker en concreter te maken, zonder te tornen aan de inhoud en de bedoeling van de oorspronkelijke tekst (Stuk 1010/2).

I. Inleiding door de heer Ludo Sannen, indiener van het voorstel van resolutie

De heer Ludo Sannen verwijst naar zijn schriftelijke vraag van 12 september 1997 over het onderwijsbeleid en dyslexie. De minister antwoordde o.m. daarop dat alhoewel het probleem van dyslexie hem voldoende bekend is en hieraan voldoende aandacht wordt besteed via de zorgverbredingsproblematiek, hij en zijn departement open stonden om kennis te nemen van de bijzondere problemen waarmee deze groep te maken zouden hebben. De spreker stelt dat hij met de voorliggende resolutie ingegaan is op deze uitnodiging.

Verder verwijst hij naar het decreet basisonderwijs waarin vermeld staat dat de overheid en beleid er moeten voor zorgen dat zoveel mogelijk kinderen binnen het gewone onderwijs hun onderwijsloopbaan moeten kunnen vervullen. Dit geldt eveneens voor kinderen met dyslexie. Dat leerprobleem kan immers door enige aanpassingen het best in het gewoon basisonderwijs worden aangepakt.

Wat is dyslexie ?

Hij verklaart dat dyslexie een leerstoornis is waarbij de kinderen een woordbeeld niet goed herkennen. Daardoor kunnen zij moeizaam lezen en schrijven en krijgen zij moeizaam vat op de inhoud van de teksten. Het staat echter vast dat er geen relatie is tussen dyslexie en intelligentie. De kern van het probleem is dat een dyslecticus moeite heeft met het omzetten van klanken in symbolen en omgekeerd. Het gevolg hiervan is dat deze leerlingen een hardnekkige spel- en leesachterstand. Het is niet duidelijk waar dyslexie vandaan komt of wat het veroorzaakt. Wetenschappelijk onderzoek duidt op een erfelijke factor, maar men weet niet wat dyslexie zelf veroorzaakt in de mens. Vermits dyslexie een handicap is, kan deze niet genezen

worden. De wetenschappers zijn het erover eens dat deze stoornis rond de leeftijd van 9 jaar wetenschappelijk kan worden vastgesteld.

Dyslectische kinderen ontwikkelen strategieën om deze handicap te overwinnen. Hulp van buitenaf kan daarbij helpen. De aandacht voor dyslexie mag niet verengd worden tot het basisonderwijs omdat telkens wanneer een nieuwe taal wordt aangeleerd, er nieuwe strategieën nodig zullen zijn. Dus ook in het secundair onderwijs moet er voldoende aandacht gaan naar deze leerstoornis.

Het aantal mensen dat dyslectisch is, wordt geschat op 5 tot 7 percent. Als dit klopt dat komt men in Vlaanderen tot een aantal van 45.000 tot 60.000 leerlingen in het basis- en secundair onderwijs samen. Dit wil niet zeggen dat deze leerlingen dit op dezelfde manier of in dezelfde graad zouden hebben. De neveneffecten van dyslexie hebben niet alleen consequenties voor hun schoolloopbaan, maar ook op het relationele vlak. Dyslexie is dan ook één van de grootste oorzaken van depressies bij kinderen.

Opsporen en erkennen

Dyslexie kan men, ondanks het complex gegeven, opsporen. Deze opsporing moet gebeuren via de betrokkenheid van deskundigen van verschillende vakgebieden bij deze problematiek. Na opsporing kan er dan gespecialiseerde hulp komen van logopedisten en orthopedagogen.

Vandaag gebeurt de opsporing via de evaluatie van de schoolresultaten. De erkenning van dyslexie wordt daarbij vooral bepaald door het op de hoogte zijn door de ouders van deze problematiek. Kinderen uit rijkere milieu's zijn daarbij in ieder geval bevoordeligd. De leerkracht van het eerste leerjaar heeft echter een belangrijke signaalfunctie omdat deze de symptomen het eerst kan opmerken. Als deze moeilijkheden door een multidisciplinair team geanalyseerd worden, moet het mogelijk zijn op een bepaald moment een attest af te leveren waarin duidelijk de leerstoornis geformuleerd staat met inbegrip van de elementen die deel uit maken van deze stoornis. Een leerling moet op een bepaald moment over een bewijs kunnen beschikken, zodat deze dit voor zijn ganse schoolloopbaan kan meenemen. Dit biedt de mogelijkheid om bepaalde faciliteiten af te kunnen dwingen. In een veralgemeend leerlingvolgsysteem zou dit een essentieel onderdeel uitmaken en zou een dergelijk attest overbodig maken.

Remediëren, compenseren en begeleiden

Dyslexie kan men niet genezen, men kan er wel aan remediëren of compenseren via het ontwikkelen van strategieën. Een snelle detectie is daarom van groot belang. Zo blijkt dikwijls dat dyslectische leerlingen in het basisonderwijs strategieën en technieken ontwikkelen om hun problemen te overwinnen, maar bij de overgang naar het secundair onderwijs onderuit gaan omdat zij daar geconfronteerd worden met nieuwe talen en dergelijke. De door hen zelf opgezette strategieën van het basisonderwijs blijken dan niet meer te functioneren.

De begeleiding kan in schoolverband gebeuren zowel individueel voor het aanleren van technieken, met een logopedist of taakleerkracht, als in kleine groepjes voor het inoefenen en voor het veel lezen. De logopedische behandeling gebeurt nu vooral buitenschools en wordt enkel gedurende twee opeenvolgende jaren terugbetaald. Dit is niet aangepast aan de dyslectici omdat zij in de loop van het aanleren begeleiding nodig heeft. Voor dit probleem is het Vlaams Parlement niet bevoegd, wat niet belet dat dit systeem dringend zou moeten worden aangepast.

Situatie in Vlaanderen

Er bestaan een aantal privé-instellingen die wegens de hoge kosten voor een geprivilegieerde groep van mensen is voorbehouden. In de praktijk vinden bovendien vooral sociaal sterke en mobiele ouders hun weg naar zo'n school.

Heel wat dyslectische leerlingen komen terecht in het buitengewoon onderwijs type 8. Type 8 is geschikt voor leerlingen met sterke leerstoornissen, maar is niet altijd geschikt voor dyslectici. Leerlingen uit het type 8 onderwijs stromen voor meer dan 75% door naar het secundair onderwijs. Het betreft echter een doorstroming naar vooral BSO en deels het TSO. Een geïntegreerde aanpak in het gewoon onderwijs lijkt eerder aangewezen.

Beleidsvoorwaarden

Vermits de omkadering die binnen- en buitenschools geboden wordt, cruciaal is, moet de overheid haar verantwoordelijkheid nemen. De voorstellen die in de resolutie daartoe vervat liggen zullen niet veel geld kosten. Het gaat vooral om extra aandacht zodat dyslectische kinderen meer kansen krijgen in het onderwijs. De resolutie vraagt dat de Vlaamse regering dyslexie als leerstoornis zou erkennen, er de nodige bekendheid zou aangeven, de

opsporing zou veralgemenen, de behandeling ervan aanmoedigen en compensaties zou inbouwen.

De indiener besluit dat hij zelf verrast was door de massale reacties op zijn voorstel van resolutie. Uit deze reacties bleek dat zeer veel ouders geconfronteerd werden met moeilijkheden in het onderwijs omtrent deze problematiek.

II. Reactie van de heer Luc Van den Bossche, Vice-minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken

De minister verklaart dat een doorgedreven onderzoek van zowel de kant van de indiener als deze van het beleid nodig is. Hij stelt daarom voor de algemene bespreking nog niet aan te vatten. Een meer gestoffeerde discussie op een latere datum op basis van bijkomende gegevens en op basis van de elementen die hij aanbrengt, is zijns inziens aangewezen.

De minister stelt dat de overheid wel degelijk deze problematiek onderkent en reeds een aantal initiatieven heeft genomen. Zo krijgt de vzw Sprankel sinds enkele jaren ongeveer 2 à 300.000 frank per jaar en participeert de Vlaamse overheid in het hulpfonds Koningin Fabiola. In het gewoon basisonderwijs worden steeds meer zorgverbredende maatregelen genomen (zorgverbreding, taakleraar, remedial teacher) die het mogelijk maken een aantal kinderen met speciale noden met meer aandacht te volgen en te helpen.

De erkenning van dyslexie als handicap is in het onderwijs niet nodig om voor gepaste maatregelen en hulp in aanmerking te komen. Kinderen gaan of worden verwezen naar het soort of type onderwijs dat het best is geschikt om in te spelen op hun hulpvraag. Voor kinderen met ernstige leerstoornissen biedt het buitengewoon onderwijs type 8 een gedifferentieerde opvang.

Hij merkt op dat een flexibele toepassing van het lestijdenpakket, het leerprogramma en het evalueren van leerprestaties voor kinderen, moeten toelaten op een gepaste wijze deze kinderen te benaderen. Niets belet dat een aantal scholen van het basisonderwijs, met die nodige draagkracht, zich gaan toeleggen op het opvangen van een aantal leerlingen met dyslexie. Dit is uiteraard afhankelijk van de inzet van de onderwijzers.

Hij merkt op dat het niet eenvoudig is dyslexie en andere leerstoornissen wetenschappelijk te definiëren. Er zijn wel een aantal werkbare hypothesen opgesteld die als basis kunnen worden genomen. Dyslexie omvat uiteindelijk niet alle leerstoornissen. Eenduidige oorzaken zijn niet echt gevonden. Het risico bestaat dat men een zeer brede definitie zal hanteren met als gevolg dat de effectiviteit niet in overeenstemming met de middelen zal komen te staan.

Naast leerlingen met dyslexie vragen ook tal van andere jongeren specifieke zorg binnen het gewoon onderwijs. Deze vragen worden opgevangen binnen het draagvlak van de scholen, GON of zorgverbredingsinitiatieven. Hij wil de initiatiefnemer van het voorstel tegemoet komen om samen te zoeken naar een oplossing, maar benadrukt daarbij dat dit niet mag betekenen dat deze groepen van jongeren evenzeer in aanmerking zouden komen voor bijkomende tegemoetkomingen. Hij zal dus niet ten aanzien van elk probleem dezelfde welwillendheid aan de dag leggen als ten aanzien van dit specifiek probleem.

Dyslexie is samen met andere leerstoornissen opgenomen in de opleiding van de leerkrachten. Het is voor hem vanzelfsprekend dat men van leerkrachten die in hun praktijk met dyslexie geconfronteerd worden, mag verwachten dat ze hun kennis en vaardigheden daarover opfrissen en aanvullen.

Het komt de inrichtende machten/schoolbesturen toe de inhouden van de nascholing voor leerkrachten te bepalen. Zij kunnen dit onderwerp kiezen indien daar op de school behoefte aan is. Deze problematiek zou in ieder geval aan bod moeten komen in deze vraaggestuurde nascholing. De vraaggestuurdheid garandeert dit echter niet, zodat hijzelf dit wel nog kan opvangen via de eigen invulling vanuit de Vlaamse regering. De mogelijkheid wordt onderzocht om het probleem 'dyslexie' op te nemen in de lijst van prioritaire onderwerpen van de op initiatief van de Vlaamse regering aangeboden nascholing voor leerkrachten en directeurs.

De minister repliceert m.b.t. de screening en het begeleidingsplan dat op dit ogenblik de nadruk ligt op de signalisering en begeleiding van de leerling in de eerste jaren van het basisonderwijs. Vroegtijdige detectie en begeleiding moet een prioriteit blijven. Men kan in ieder geval vroeger dan de leeftijd van 9 jaar dyslexie vaststellen. Bij het einde van de kleuterschool wordt door het PMS-cen-

trum, in overleg met de kleuterleid(st)er, een screening van alle kinderen op leermoeilijkheden gedaan. Zodoende zijn alle probleemkinderen door het PMS-centrum en de school bekend voor ze het lager onderwijs aanvangen. Deze kinderen kunnen dan, in overleg met ouders en school, verder door het centrum tijdens hun schoolloopbaan worden begeleid. Het is als vanzelfsprekend dat hierbij een vorm van 'behandelingsplan' wordt opgesteld.

De mogelijkheid voor dyslectische jongeren om afwijkend geëxamineerd te worden, kan volgens de minister vooraf besproken worden bij de inschrijving op de school. In het onderwijs geeft de overheid autonomie aan het schoolbestuur inzake de interne evaluatie. De Vlaamse regering kan derhalve moeilijk moeilijkheden creëren voor dyslexie om afwijkend geëxamineerd te worden. Dit betekent immers een rechtstreeks inmenging in pedagogische aangelegenheden.

De minister wil tot een rendabele oplossing komen van het probleem. Hij wijst evenwel op het gevaar dat door een inflatie van resoluties in het parlement, het gemiddelde soortelijke gewicht van deze resolutie kleiner wordt. Dit thema is zijns inziens echter te belangrijk om zomaar één van de vele resoluties te worden. Hij wil dit in ieder geval voorkomen. Hij wil daarom tot afspraken komen waarvan de Commissie weet dat het beleid ze zal uitvoeren en waarvan het beleid weet dat er een mate van accordantie is met een grote meerderheid van de Commissie.

III. Repliek van de indiener

De heer Ludo Sannen apprecieert de houding van de minister. Het probleem van de attestering blijft echter. In het kader van geïntegreerd onderwijs en de overtuiging dat men jongeren ondanks hun problemen toch in het gewoon onderwijs kan laten functioneren, kan een attest grote duidelijkheid creëren. Daardoor kan men op basis van afspraken maatregelen vragen t.a.v. deze dyslectische kinderen.

Hij kan zich inschrijven in de werkmethode die de minister voorstelt, namelijk om zich eerst te verdiepen in de problematiek. Hij wenst wel te benadrukken dat de buitenwereld een signaal verwacht dat men dit ernstig neemt en tot resultaten wil komen.

IV. Bespreking van de verdere werkmethode

De voorzitter besluit dat men tot een tekst moet komen die zo ruim mogelijk gedragen wordt. De uitgangspunten van de resolutie worden door de Commissie gedragen, maar de Commissie zou mee de verantwoordelijkheid kunnen dragen van een nieuwe tekst om niet te vrijblijvend een besluit te nemen, maar mee te zoeken naar de implementatie ervan. Het kabinet van de minister is bereid om aan de voorbereiding daarvan mee te werken.

De Commissie beslist daarop een werkgroep 'leerstoornissen' op te richten waarin alle fracties vertegenwoordigd zijn. De heer Ludo Sannen neemt daartoe het initiatief.

De werkgroep 'dyslexie' is samengesteld uit :

- mevrouw Kathleen Helsen,
- de heer Roland Deswaene,
- de heer André Van Nieuwkerke,
- de heer Pieter Huybrechts,
- de heer Kris Van Dijck,
- de heer Ludo Sannen.

Namens het kabinet van de minister van Onderwijs worden op deze werkgroep de heren Gilbert Lambregt en Theo Mardulier uitgenodigd.

De verslaggever,

De voorzitter,

Marleen
VANDERPOORTEN

Gilbert
VANLEENHOVE
